

Böjte Csaba

Szent István-terv

Kárpát-medence közös hazánk, így természetes, hogy elfogultan, szívünkben sok-sok irgalommal szemléljük saját világunkat. De ha őszinték akarunk lenni, akkor a csodálatos szép természeti adottságok, az évszázados templomaink köré épült rendezett településeink, és a sok-sok kedves vendégfogadó, törekvő embertársunk érdeme, elismerése mellett is ki kell mondanunk, hogy nagyon sok gond, probléma van a szülőföldünkön. Az elmúlt években bejártam széltében-hosszában a Kárpát-medencét, és észrevételeimet, gondjaimat három csoportban fogalmazom meg.

I. Csodálatos tájak vannak a Kárpát-medencében. A szépen kanyargó út melletti megművelt kaszálók, szántóföldek, otthonná varázsolják a tájat. A délcegen magasló erdők szélén, a rendben tartott legelőkön békés, kérődző jószág látványa, minden embert örömmel, békével tölt el. De sajnos az utóbbi időben nagyon sok seb is éktelenkedik szülőföldünkön. Gaz, mocsok, rendezetlenség rútitja az utak, a patakok mentét. Felhagyott földek, düledező tanyák, gondozatlan, letarolt erdők, sok-sok olyan látvány várja a jövő-menő embert, ami szomorúsággal tölthet el. Sajnos, mint egy fertőző betegség, csak terjed ez a gondozatlanság.

II. Városainkba, falvainkba jó megérkezni, hisz az épített örökség mit őseinktől kaptunk, a jól átgondolt utcatorok, ízlésesen kivitelezett házak és középületek között, otthon érezheti magát az ember. De nem kell sokat nézelődni, mivel sajnos – akárcsak egy ép fogsorban a lyukas fogak, – szembe tűnnek falvainkban, városainkban, az oda nem illő, düledező, romos házak, át nem gondolt átalakítások. Érződik, hogy néhány vályogház, elhagyott otthon felett eljárt az idő, megértek a bontásra, újjászületésre.

III. Kárpát-medencében jó az emberekkel szóba állni, hisz nagyon sok a vendégszerető, kíváncsi, tiszta szemű, dolgozó ember. Jó betérni az otthonokba, leülni, elbeszélgetni az emberekkel, rácsodálkozni az egyszerű népi bölcsességre, találékonyságra. Sajnos napjainkban, a kötelező iskolai oktatás ellenére is, sok a műveletlen, tanulatlan ember. Ők nem nagyon tudnak kiigazodni a huszonegyedik század útvesztőjében, kudarcaik elől az alkoholba menekülnek, vagy egymást hibáztatják, vádolják. Nagyon sokan depresszióba süllyedve, önmagukba zárkózva várnak, hátha megszólítja őket is valaki. Mások meg a tudatlanság sötétségében tapogatózva, türelmüket veszítve, egyre agresszívabban keresik helyüket a világban.

A tények sokszor elkeserítőek, a feladatok sokak szerint meghaladják az erőnket, képességeinket, de mégse hagyhatjuk ernyedten, hogy a folyamatosan pergő hétköznapiok szétmarják rendezett világunkat. Tisztségünk, Isten adta feladatunk nem elgyászolni, passzívan elsiratni lassan olvadó értékeinket, hanem megőrizni, alázattal továbbépíteni társadalmunkat, mindaz mi számunkra fontos, mit őseink ránk hagytak, mi életünk részeként meghatároz bennünket. Éppen ezért, kisebb testvéri alázattal megfogalmaztam néhány megoldásjavaslatot.

A Széchenyi terv úgy látom, hogy a társadalmunk gerincét adó polgári réteget célozta meg jótékonyan. Én a társadalom alsóbb, perifériáján levő rétegeinek a gondjait tartottam szem előtt, számukra próbálok utat keresni. Javaslataimnak a Szent István-terv munkacímét adtam. Az első részt, melyben a tágabb környezetünk gondjaival foglalkozom, a Tündérváros cím alatt

foglaltam össze. A második résznek, a „Roncsház-program” nevet adtam. Itt igazából, sok egyszerű ember életét megnyomorító lakáskörülmények javítására, a mindnyájunk életterének megszépítésére próbáltam néhány gondolatot megfogalmazni. Az utolsó részben szeretném javasolni egy átfogó Kárpát-medencei népnevelés beindítását, mely a vágyainkat, álmainkat olyan értékek felé irányítaná, mely valóban boldoggá tudna tenni bennünket, és melyek eléréséért nem kellene egymásnak vetélytársai legyünk.

A konkrét javaslatok kidolgozása előtt, megfogalmazok néhány alapelvet:

1. A rendezett világot, csak a bölcs emberi erőfeszítés teremtheti meg. Nincs nagyobb érték, mint az otthont adó szép, rendezett szülőföld, a békés, szerető, vér szerinti család, mely szervesen, ezer szállal épül bele a népbe, melyből vétetett, s melynek minden tagja testvér, barát, hisz ők vannak veled a bajban, az örömben. Néped fiai a te testvéreid, ők segítettek mint orvosok, hogy megszülessél, és fogták kis, gyámoltalan kezéd, hogy megtanuld a betűvetést, a mindennapi kenyérkeresésben ők a munkatársaid. Néped fia gyermekeit a gyermekeidnek adja, hogy családot alapítsanak, és az örömben apatársad lesz, így minden rokona immár a te rokonod is. A nép mely itt él, ezer szállal kötődik egymáshoz és a szülőföldhöz, így mi mind összetartozunk, egymásnak jóban-rosszban társai vagyunk.

2. Mint keresztény ember, hiszek a Teremtő gondviselő jóságában! Hiszem, hogy szeretetből született létünk egy óriási kirakójáték, melynek minden darabja megvan, csak alázatosan, kitartó tervezéssel mindennek meg kell keresnünk a helyét, szerepét. A puzzle minden egyes darabjára szükség van, senki, semmi sem fölösleges. Türelemmel, nyugodt, bölcs munkával minden kérdés megoldható. Hiszem, hogy kitartó munkából, békés összefogásból, világunk újjászülethet, megszépülhet. Nem kell senkit leírni, kiutasítani, összetörni.

3. Munkánkban nem vagyunk magunkra, mert Gondviselő Istenünk és Szent István királyunk által, népünk oltárára emelt Magyarok Nagyasszonya – Pátrónánk – velünk van. Hiszem, hogy az életet szolgáló szeretet, ha az alázat útján jár, Isten irgalmából célba is ér. Népünk útja nem torkollt zsákutcába. Hiszem, hogy tovább lehet menni is azon az úton, melyen népünk ezer éve jár, s melynek távlatai a végtelenbe vesznek.

I. Tündéerkert

A táj és a benne élő emberek életének távlatai

A XXI. században a földművelés, az állattartás nagyon sokat változott. A globalizáció, a gyorsforgalmi utak, messzi vidékekről hozzák-viszik az élelmiszert, így egy-egy vidék előnytelen klímája, soványabb földje miatt már nem nyereséges mindenütt mindenféle kultúrnövényt termesztetni. Kisebb földparcellákon, üvegházakban, fólia sátrak alatt termelik a zöldségeket. A hatalmas felületű legelők feleslegessé váltak, mert a jószágot már zárt telepeken tartják, és jobbára szántóföldeken előállított takarmánnyal. Lehetne folytatni a felsorolást és hatalmas vitákat lehetne rendezni e kérdésben, de jobb, ha csendesen megállapítjuk, hogy megváltozott a mindennapi betevő falatnak az előállítási módja. Úgy

tűnik, hogy az agrártársadalmak ideje lejárt, a lakosság törtrésze gondoskodni tud a mindennapi táplálékunkról. Így a körülöttünk lévő táj egy részére már nincs reális szüksége a mezőgazdaságnak, és akár tetszik akár nem, tudomásul kell vennünk, hogy a vidéki lakosság nem képes megélni a hagyományos mezőgazdasági munkából. Ha minderről nem veszünk tudomást, akkor lassan de biztosan, a fiatalok elszivárognak a falvainkból és leépip úgy a táj, mint az ott élő családok a településeikkel egyetemben.

Sajnos a mezővárosok, sőt még a nagyobb városok is bajban vannak, hisz a mai iparban már nem sok-sok fizikai erő kell, hanem a gépek erejét felhasználva, néhány ember dolgozik. Az idő kerekét nem lehet visszaforgatni. Nem állhatunk Gandhi mellé, hogy a gépeket bedobáljuk a tengerbe, hisz azokról mi hívő emberek is tudjuk, hogy verejtékes munkánk és imáink meghallgatásaként, Istentől kapott ajándékok. Sok tudós szerint, a lakosság maximum 5-10 százaléka képes megtermelni az emberiség élelmiszer-szükségletét, és a népesség 20-25 százaléka képes előállítani az ipari szükségleteinket is.

Milyen emberhez méltó célokot lehet megfogalmazni mindazoknak, akik nem találják helyüket a szűkülő munkaerőpiacon? Mifelénk ezt a kérdést az elmúlt húsz évben jobbjára segélyek osztásával próbálták megoldani. Azt tapasztaljuk, hogy a céltalan szellemi, fizikai élet, leépíti az embereket. Ahogy a törött végtag izmai elsorvadnak a gipsz alatt, ugyanúgy a kibontakozásra meghívott ember is sorvadozik a súlytalan élet alatt. A reális, nemes feladatok hiánya a tájat gáztól felvert parlaggá teszi, az embert meg csőcselékké vadítja. Anélkül, hogy e témában vitát kezdenénk, megállapítható, hogy ez az út hosszú távon nem járható, az embernek emberhez méltó célokot, álmokat kell megfogalmazni, olyanokat, amelyek emberhez méltó létet biztosítanak a családoknak.

Konkrét javaslatok:

A közlekedési eszközök, az utak által kitágult a világunk. Régebb a legtöbb ember leélte életét egy udvarban, egy kis faluban vagy városban, ma viszont már mindannyian úton vagyunk. Javasolom, lakjunk be az egész tájat! Szülőföldünk legyen egy csodaszép park. A szépség, a rendezettség, reális igénye a ma emberének, ezért legyen hát kész áldozatok is hozni érte! A táj, a természet mindannyiunké. Hiszem, hogy megértünk mindannyian a szépre, arra, hogy hosszú útjainkon gyönyörködjünk a szülőföldünk szépségeiben. A közbiztonság lehetővé teszi, hogy útra keljünk, és akár kint a természetben lakjunk, vagy hosszabb időt eltöltsünk ott. A Kárpát-medencében csodaszép kertek, parkok vannak. Milyen jó lenne, ha ezeknek a kerteknek a külső falai végre ledőlnek, és az egyre rendezettebb területek növekedve egymásba érnének!

Miért csak a ház előtt van virágos kiskert? Miért kellene annak véget érnie a települések határainál? Milyen szép lenne, ha a falvainkat, városainkat összekötő utak mentén, orgonabokrok és aranyesők nyílnának a csúf dudva helyett! És persze nemcsak a főutak mellett, hanem a kis mellékutak szélén, meg a folyók, patakok partján. És milyen jó lenne, ha bölcs tájépítészek vezetésével minden megtisztulna, megszépülne és virágba borulna? Úgy gondolom, hogy nagyon sokan megszavaznánk egy 2-3 százalékos „tündéerkert-adót”, azért,

hogyan lakható és szép legyen szülőföldünk. Persze ennek a kialakítása nagyon sok emberi találékonyságot, szellemi, és fizikai erőt igényel. Az iskolákban, természetesen az elméleti szakok mellett, fajsúlyosan kéne megjelenjen a biológia, a kertépítés, az esztétika. Az embereknek ki lehetne adni 5-10 km útszakaszt, patakmedret, melynek rendbentartásáért, gondozásáért emberhez méltó fizetést kapnának.

A felhagyott legelők, letarolt, kopár erdőrészek újraerdősítését is kitűzhetné célul maga elé a társadalom. Így nagyon sok ember nem segélyből tengődne, hanem visszazokna az egészséges, természetközeli élethez. A felnövelt erdők kitermelésével, munkájuk hosszú távon hasznossá válna társadalmunknak, és pár év múlva megtérülne az ebbe fektetett energia. Megtisztulna, megszépülne a táj, a légkör, és az ország megújuló energiához jutna.

Szülőföldünkön szeretnénk ha a turizmus húzóágazat lenne, de e cél eléréséhez nem elég csak az utakat, a moteleket, szállodákat rendberakni, hanem magát a tájat is rendeznünk kell, hisz annak a megcsodálására hívjuk a látogatókat. A szép táj a maga rendezettségével, egy-egy szép növényvel, bicikli-, vagy gyalogsétányával, egy árnyas fa alatti meghitt paddal válik teljessé. A szépséget nem lehet értékesíteni, eladni, de az idegenforgalommal foglalkozók tudják, hogy a táj, amelyben létesítményük áll, meghatározza a bevételüket, és az ők bevételük egy része az államé is. Ezért hiszem, hogy megérné az államnak továbbgondolnia ezt a tervezetet.

A külföldi befektetők előtt is előbb-utóbb muszáj lesz megnyitni a földvásárlás lehetőségét. (Magyarországon a törvények szerint ez a dátum három év múlva lesz). Az állam is nyer az eladás utáni illetékekből, és nem mindegy, hogy milyen árat lehet kialakítani egy-egy területért. Egy rendezett, tiszta föld drágábban eladható, míg egy elhagyott, kopár vidék biztos, hogy csak olcsóbban kelhet el. Mindenki rendbeteszi a maga portékáját mielőtt a vásárba vinné.

Tündéerkert – álmaink szárnyakat adnak!

II. Roncsház program

Őseinktől örökölt városaink, falvaink fenntartása, korszerűsítése, továbbfejlesztése, folyamatos feladatok elé állít. Tény, hogy ezekkel a feladatokkal nem mindenki tud egyedül, eredményesen megbirkózni. Sajnos, így a Kárpát-medencében nagyon sok romos épület, roskadozó, idejét múlt vályogház van, köztük a legtöbb nem rendelkezik műemlék jelleggel. Ezeknek a házaknak a felújítása, karbantartása, nagyon sokba kerülne. Újjáépítésükre a lakóik gondolni sem mernek, mert az épület megtervezése, engedélyeztetése, kivitelezése nemcsak sokba kerül, hanem sokszor olyan logisztikai feladatokat is jelent, melyre a lakók a maguk erejéből nem képesek. Sajnos a pergő évek, a visszatérő belvizek okozta károk után sok ház sorsa megpecsételődik, és ha nem is azonnal, de lassan ezek a házak, a lakóik szeme láttára összedőlnek. A társadalmi szolidaritás nevében, a közösség a segítségükre kellene siessen.

A roncsautó-program mintájára be kellene vezetni a roncsház programot. A lakók kérésére, a

helyi önkormányzatok, a szakembereik bevonásával megállapítanak, hogy melyik ház nem érdemes javíthatni, hogy mi szorul bontásra. Jó lenne, ha minden önkormányzatnak néhány típusterve lenne olyan házakról, melyek beleilleszkednek annak a vidéknek a hagyományaiba, melyek szépek és főleg a családok által fenntarthatóak. E tervek közül választhatnának a családok, melyeket így sokkal könnyebben lehetne engedélyeztetni a költségek tört részéért.

Az állam, az új otthon építéséhez a költségek 20 százalékával járulna hozzá, ezen kívül a helyi önkormányzatok, az építkezési anyagokat forgalmazó vállalkozások is bizonyos százalékokkal hozzájárulhatnak egy-egy új családi ház megszületéséhez. Biztos, hogy így kevesebb bevétel jutna az államkasszába, de az a kevés is több lenne mint a semmi, mert így magukra hagyatva, a szegény családok csak a düledező kis házaik javíthatására vállalkozhatnának.

Ezáltal nemcsak egészséges, emberhez méltó, fenntartható otthonokhoz jutnának az egyszerűbb, családok, hanem városaink, falvaink képe is megszépülne, harmonikusabbá válna. A családokat az erőfeszítés és a jól végzett munka sikere, életerővel töltené el. Az építő ipar, meg az építkezési anyagokat gyártó vállalkozások, megrendeléshez jutnának. Egy ilyen projekt sok vidéken munkahelyet teremtene, megélhetést biztosítana kétézer munkásoknak. Hosszú távon biztos, hogy megtérülne az áldozatvállalás.

III. Kárpátmedencei népnevelés

A közoktatás fontosságát, létjogosultságát senki nem kérdőjelezi meg. Számomra olyan döbbenetes, hogy a tanügy, mely a Kárpát-medencében sokkal több mint százezer főt foglalkoztat, az iskolából kikerült felnőttek lelki, szellemi képzésével egyáltalán nem foglalkozik. Ma egy iskolából kikerült felnőtt, – a családokat atomjaira szaggatott világunkban – teljesen magára van hagyatva. Így történhet meg, hogy oly sok fiatal, a munkahelyen való elhelyezkedés, a családalapítás, az otthonteremtés nehéz feladatait nem képes eredményesen megoldani. Szörnyű egy-egy ballagáson azzal a tudattal részt venni, hogy tömény hihetetlen költséges elméleti képzést kapott fiatalokra, akikre 25-30 százalékban a vegetáló munkanélküliség vár, és a többiek közül is sokan csak idegenben tudnak elhelyezkedni. Szörnyű látni azt, hogy sok szép értelmes ember, a termékeny, fiatal éveit tanácstalanul tölti el, a kényszerszingliség szellemet és lelket őrlő labirintusában.

A sopánkodás, a sebek számbavétele helyett a következő javaslatokat fogalmazom meg:

Tudatosítanunk kell magunkban a bukott ateizmus csődjét. Ha csak az anyagi világban hiszünk, és ha csak abban keressük a boldogulásunkat, akkor tudnunk kell, hogy folyamatos konfrontációk lesznek ezen a Földön. Sajnos az anyagi javak mennyisége véges, így mind kevesebb fog jutni az embereknek belőle, és az értük való küzdelemben sajnos nagyon sokan egymás torkának fognak esni. Természetes, hogy a kereskedők, az üzletemberek reklámjaikkal a megfogható, anyagi dolgok iránti vágyat fokozzák a szívünkben. A tudatos népnevelés olyan örömök felé kell a figyelmünket irányítsa, amiből rengeteg van, és amiből mindenkinek bőségesen jut, aki igényli. Olyan boldogságforrásokat kellene a figyelmünkbe

ajánljon ez a testület, mind a szeretet, a jócselekedet lelket felemelő, tiszta öröme, vagy a szépség, a művészi alkotás semmihez sem fogható belső ragyogása, a családi élet, a gyermekvállalás új horizontja stb. Igen, a teremtett világban való gyönyörködés, annak a szépségének megmutatása, megértetése szintén boldoggá tud tenni, akár csak egy közösen szervezett, előadott színdarabok, művészi vagy tudományos alkotások. Egy közösség által létrehozott park, kirándulóhely szintén eltölthet belső békével, örömmel. Maga a csendes közösségi játék, egy táborúzi körüli meghitt beszélgetés, önmagunk gondolatokban való megmutatása, és a másik szép lelkének megismerése szintén olyan örömeket tud felkínálni nekünk, melyhez nem fogható se a birtoklás kéje, se a hatalom mámorja.

Fontos lenne létrehozni – talán a tanügyminisztérium égisze alatt – egy tanárokból, lelkészekből, művészekből, sportolókból, újságírókból álló tiszteletre méltó felnőttképző csoportot, mely átgondolná, kidolgozná az egyházak, a média bevonásával népünk szellemi, lelki nevelését. Úgy gondolom, ha sok-sok tízezer oktató, nevelő, tanító és tanár foglalkozik a diákjainkkal, akkor legalább ezer embernek kellene foglalkozni az iskolából kikerült lakosság továbbképzésével is.

Egyházaink nagy-nagy alázattal, vasárnapról-vasárnapra megszólítják az embereket okos, bölcs, lelkesítő szentbeszédekkel. A szentírási személyeket, népünk szellemi, lelki nagyjait, példaként állítják elénk, hogy aki keres, az találjon vigaszt, erőt, bátorítást, élete nehéz kérdéseinek megoldásához. A feladat felvállalásához, végzéséhez, az állam adjon meg minden segítséget.

Az adónkból fenntartott közmédiák – tévé, rádió, újság – feladata lenne, közérthetően megvitatni egy-egy kérdéskört, minden oldalról megvilágosítani, hogy a hallgatók, a nézők a maguk reális kérdéseikre, reális válaszokat kapjanak. Olyan témák, kérdések legyenek bemutatva az emberiség nagyjainak fényében, melyek átsegítik őket a mindennapi gondok, nehézségek útvesztőjén.

Az állam kiadhat elérhető áron szellemi, lelki, tudományos értékeket hordozó könyveket, folyóiratokat. Sok érték és kincs halmozódott fel az elmúlt évszázadok során a népünk, az emberiség életében, melyeket mindenki számára hozzáférhetővé kellene tenni. Az internet világában lehetőség van olyan szellemi, lelki asztalok, honlapok megterítésére, melyek mellé nyugodt lélekkel bárki odaülhet.

Záró vallomás!

Írásomat, ezt a néhány ötletet, népem és a nekünk adatott szülőföld iránti ferences szeretettel, vitaindítónak szánám. Egyfajta előrenézésnek! Mert biztos vagyok benne, hogy nem lehet a múltba visszamenni, meg nem is érdemes, mert lehet, hogy a múlt megszépült, de ha a történéseket megkérdezzük kiderül, hogy az sem volt aranykor. Az aranykor, – Isten országa – előttünk van! A semmiből indult élet, a folyamatos kibontakozás által Istenünk karja felé tart. Csak előttünk van út, mögöttünk kőkemény történelem van melyet vállalunk, de melybe visszamenni nem lehet. Lépteinket a gondviselő jóság irányítja, és nekünk, mint a

sziklamászónak a következő fogást, csak magunk előtt, a felfelé vezető úton kell keresnünk. Nem a siránkozás, a nyafogás parancsát kaptuk Istenünktől, hanem a bizalom, a keresés, a közösen vállalt munka parancsát, melyre hiszem, hogy Teremtőnk áldását adja!

A mikor a Magyar Köztársaság Középkeresztjét adományozták, ott ültem az első sorban, és végig arra gondoltam, hogy mostanig a passzivitásra volt mentségünk, mondhattuk, hogy nem lehet, hogy nem engedik. Azáltal, hogy munkánkat a legmagasabb fórumon elismerték, éreztem, hogy a lámpa zöldre váltott. Ha nem indulunk, akkor joggal fognak ránk dudálni, és szájtátisággal vádolni bennünket az utánunk jövő korosztályok. Cselekedni kell, induljunk el!

Déva, 2011. február 17.

Csaba testvér

A Szent István-terv kapcsán született ötletek, elképzelések helyfüggetlen megvitatására az első megbeszélésen az a javaslat született, hogy hozzunk létre egy levelezési listát. A Szent István-terv lista megszületett. A feliratkozáshoz egy üres levelet kell küldeni a [szentistvan-terv+subscribe\[kukac\]googlegroups.com](mailto:szentistvan-terv+subscribe[kukac]googlegroups.com) címre (a [kukac] a @ jellel helyettesítendő).